

Kung Bores gåva

Anna Gable

Kung Bores gåva

Likt små kristaller glimmade det frostiga landskapet i månljuset. I natt skulle det ske, på samma sätt som det skett vartenda år så långt tillbaks som någon kunde minnas.

Frosten knastrade under stövlarnas näversulor när Lova smög fram genom natten. Hon visste precis var hon skulle placera sig för att få se det. Redan när löven börjat gulna hade hon sökt efter den bästa platsen. Och redan innan sommaren ställde hon den första frågan till sin gammelmor:

– Vad händer när det blir vinter?

– Regnet fryser till snö och om det är tillräckligt kallt i marken lägger sig snön, svarade gammelmor.

– Men om det inte är kallt nog då? I marken?

– Då får vi slask. Men du ska inte oroa dig, Lova, kung Bore kommer med sitt följe och han ser till att det blir både kallt och snö.

Kung Bore, tänkte Lova.

Namnet lät spännande. Hon lade det på minnet och bestämde sig för att fråga mer, och att vara noga med att inte verka för ivrig.

Lova älskade vintern. I och för sig var våren också fin, med alla sina rosa blommor i träden. Hon tyckte om att få gå barfota om sommaren och att hösten var vacker. Men med vintern var det något alldeles speciellt.

Att klä på sig alla de vackra vinterkläderna och känna värmen från yllet, eller att få krypa intill elden, det var något helt annat än den ständigt närvarande sommarvärmen. Värmen på vintern var något som ingen kunde ta för given. Där ute blev naturen helt annorlunda. När snön tyngde grenarna gick det knappt att känna igen sig, ens på de vanliga stigarna. Hela vintern var som att söka en dold skatt, på något vis. Det enda som var synd var att det inte fanns några rosa blommor på vintern.

– Vad är det för ett följe som kung Bore har? sa Lova en dag när gammelmor rätade på ryggen medan de skördade ärtor.

– Å, allt möjligt, det är vinterns djur som isbjörnar, renar och harar med alldeles vit päls. Och så är det snöalverna, förstås.

Lova drog efter andan, vände sig bort och bet sig i tungan för att inte fråga mer på en gång. Planen som dykt upp i hennes tankar under våren var redan på väg att ta form. Det svåra var förstås att lista ut när den där kungen skulle komma med sitt fantastiska följe, så att hon kunde vara där.

Isbjörnar och renar visste Lova vad det var. Harar med vit päls hade hon också sett, men snöalver, vad kunde det vara?

Tålmod, tänkte hon. Jag måste vänta så att inte gammelmor blir misstänksam.

Än var det väl ingen fara. I och för sig sken månen klarare på himlen än den gjort vid midsommar, men dagarna var fortfarande varma, lammen och kalvarna ännu små.

Det svåra med gammelmor var att hon sällan sa något om inte Lova frågade. Och frågade hon för mycket fick hon heller inget veta. Då sa gammelmor att det inte var något att prata mer om eller att Lova skulle vara tyst och arbeta. Givetvis gick det inte heller att fråga när Lovas mor eller storasyster var med, och ofta arbetade kvinnorna tillsammans i köksträdgården.

I stjärnfallsmånaden, efter den första stora skörden, sa mor att Lova måste lära sig att mjölka. Djuren var också kvinnornas ansvar, förutom när det kom till slakten eller att köra de båda hästarna i skogen. Sánt gjorde far och Svante, drängen. Varje dag måste Lova stiga upp innan tuppen gol och följa med gammelmor ut till korna. Det gjorde Lova gärna.

– Mjölken ser nästan ut som rinnande snö, sa Lova en morgon.

Gammelmor skrockade till.

– Rinnande snö blir till vatten, som i vårbäckarna.

– Jag tänkte på de där vita hararna och allt igen. Vintern är så vacker.

Gammelmor teg. Det enda som hördes var kornas dova stampande och mjölken som landade i spannen. Lova lutade pannan mot kossan och tog sats:

– Vet gammelmor var kung Bore drar fram?

– Det kan man aldrig veta så noga, men jag är ganska säker på att han kommer norrifrån.

Lova visste direkt var hon skulle placera sig; i sluttningen ner mot bäcken. Därifrån kunde hon se över fälten och bort mot bergen som låg i norr. Hon skulle gå dit och se ut ett bra gömställe åt sig.

Redan innan sisteskörd var morgnarna mörka när Lova och gammelmor gick till mjölkningen. Det började bli bråttom med den viktigaste frågan. Lova gick som katten kring het gröt. Hon kunde inte fråga när gammelmor mjölkade, för då skulle hon bara säga det där med att Lova måste vara tyst och arbeta. Det måste ske när de båda var färdiga med varsitt djur samtidigt, innan de satte sig hos nästa. Och det måste verkligen ske innan far och Svante skulle skilja av ungdjuren inför slakten. Då blev det för oroligt i ladugården. När slakten började kunde förresten vintern komma vilken dag som helst. Lova tänkte inte vänta ett helt år till på att få se kung Bore och hans följe. Hon måste få veta när de var i antågande.

– Det är kallt i dag, sa Lova en morgon när gammelmor och hon gick till ladugården. Vad händer om mjölken fryser.

– Det gör den inte än, sa gammelmor.

– När fryser den då? sa Lova.

– Mjölken är varm när den kommer från kon, oro dig inte.

Lova suckade. Det hade varit bra om hon kunnat fråga utan att egentligen fråga, men det gick inte.

– Hur är det med djurens vattenkar då? sa Lova.

– Det fryser inte om vi hänger en filt innanför dörren till ladugården. Då kan djuren hålla luften tillräckligt varm.

Lova knep ihop läpparna för att inte fråga när de behövde hänga upp filten. Egentligen hade ju gammelmor redan svarat på frågan, för när filten fanns där var det ett tecken på att det var dags att söka upp gömstället.

I natt skulle det ske, Lova trodde det. Hon satt i sluttningen. Filten i ladugårdsdörren hade varit på plats den morgonen. Det var kallt

att sitta gömd, men frågan var om det var kallt nog för kung Bore? Och snön, det fanns ingen snö än, även om det var gott om rimfrost.

Trots att Lova hade tagit på sig sina allra varmaste yllekläder måste hon då och då ställa sig upp och hoppa jämfota för att inte frysa så mycket. Natten gick oändligt långsamt, men hon måste stanna. Förväntan övervann köldens obehag. Hur såg snöalver ut? Och alla djuren, hur kunde isbjörnarna låta bli att jaga hararna? Väntan skapade fler och fler frågor.

Till sist sjönk månen mot horisonten. Lova blev tvungen att gå tillbaka, så att hon inte skulle missa mjölkningen. Kissnödig var hon också.

Efter att ha besökt dasset smög hon in, och fortsatte att huttra. På nätterna, innan mor tände elden i spisen, blev det kallt i stugan. Vanligtvis brukade Lova klä på sig under de varma sängkläderna för att inte frysa, men efter natten var sängen kall, precis som hennes vanliga kläder. Nå, det dög inte att komma till ladugården i de tjockaste plaggen så hon bet ihop och bytte om. Hon var precis färdig när hon hörde hur gammelmor klev upp ur kökssoffan, där hon brukade sova.

De sa inte mycket under morgonmjölkningen. Med andra ord var det som vanligt, eftersom Lova sällan ville fråga för mycket. Hon tänkte desto mer.

Kanske måste jag nästan frysa mig fördärvad om jag vill se kung Bore? Tänk om mitt hoppande skrämde honom? tänkte hon.

På något vis måste hon också försöka sova en stund så att hon orkade vara vaken även nästa natt. Förr eller senare måste han komma!

När de var färdiga med mjölkningen sa gammelmor:

– Jag tycker att du ser blek ut, Lova. Gå och lägg dig en stund så att du inte drar på digjukan. Det ska bli ännu kallare i natt och jag vet inte hur länge min gamla kropp orkar upp i kylan. Då måste du kunna mjölka ensam.

Lova gömde sitt leende i ärmvecket på tröjan. Hon tolkade det hela som ett tecken från gammelmor. Med lätta steg gick Lova tillbaks till sängen, lagom tills det övriga folket på gården klev upp.

– Och i dag som jag tänkt börja med midvinterbaket och behöver er alla, klagade mor.

Som tur var upprepade gammelmor vad hon sagt i ladugården och Lova fick sova hela förmiddagen. Sen förklarade hon att hon kände sig piggare och under eftermiddagen hjälpte hon mor och gammelmor att knåda deg och forma bröd som blev vackert gyllenfärgade när de gräddats i ugnen.

Köket blev så varmt och skönt att Lova inte alls hade någon lust att klä på sig alla de tjocka yllekläderna igen senare den kvällen. Men något drev henne tillbaka till sluttningen igen. Något som var både nyfikenhet och en aning rädsla.

Det snöade inte under baket heller, men kylan höll i sig. För att inte frysa lika mycket den här natten tog Lova med sig fars stora isbjörnsfäll. Den som han brukade ha i släden. Fällan var tung, så hon fick släpa den ibland, men när hon väl satt insvept i den var det mödan värt.

Tiden gick. Lova undrade hur länge hon suttit där, om hon snart behövde gå hem igen. Men månen stod inte ens som högst än. Det var bara att kura in sig i fällan och vänta. Hon höll nästan på att somna till när hon hörde något som lät som små klockor långt borta.

Lova tittade upp. Rimfrosten var inte det enda som glittrade, det var som om ljuset från månen även fanns runt omkring den, i en stor ring uppe i luften. Hon räknade till fyra extra månar som verkade fästa på ringen, förutom den stora fullmånen i ringens mitt. Förundrad såg hon på skådespelet.

Visst blev det väl sådär kring solen ibland, mitt i vintern? tänkte hon.

Men hon aldrig sett det runt månen. Å andra sidan hade hon inte heller suttit ute mitt i natten för att vänta in vintern tidigare i sitt liv.

Klockklangen tilltog. Något rörde sig nere vid bäcken. Något stort. När det kom närmare upptäckte Lova att det var en jättestor isbjörn. Vid dess sida, med en hand på björnens rygg, gick en högre st mansgestalt i pälsfodrad kappa.

Lova satte sig rakare för att se bättre mellan buskarna. Aldrig hade hon kunnat tänka sig att det skulle vara så vackert!

Det mörkblå tyget på kappans utsida verkade besatt med himlavalvets stjärnor. Gestalten hade långt mörkt hår böljade över ryggen och skred fram bredvid björnens lufsande steg.

Jag undrar, tänkte Lova, om det är en snöalv eller om det är kung Bore själv.

Efter björnen och mannen kom det renar som alla bar klockor kring sina halsar och efter dem följde vita harar som skuttade glatt. Och fler isbjörnar, och fler människogestalter, både kvinnor och män, alla i vackra gnistrande kappor. När nästan alla passerat stannade följet till och som på en tyst signal vek de av över isen på bäcken, ut mot fältet, mot bergen och mot den underliga månen.

Lova lämnade den sköna fällen och smög försiktigt nedför slänten. Inget kunde hålla henne borta från allt det fantastiska. Följet stannade på andra sidan bäcken och ställde upp sig i en halvcirkel. Gestalterna var så lika varandra att Lova var säker på att de måste vara snöalver, och att ingen av dem var kung Bore.

Så tog de upp en sång. Renarna skakade långsamt sina huvuden så att klockorna pinglade, björnarna brummade och alverna höjde sina klara röster. Det blev så kallt att Lova önskade att hon släpat med sig fällen. Följet sjöng och spelade. De vred sig oändligt långsamt efter månens färd.

Det måste hända något mer snart, tänkte Lova. De kallar säkert på sin kung.

Å vad hon önskat att hon vågat hoppa för att hålla värmen, eller att hon tagit med fällen ner till bäcken, men inget kunde få henne att lämna platsen för att hämta den. Inget av det här var något som hon ville missa.

När det till sist såg ut som om månen skulle gå ner bakom fjällen blänkte det till extra mycket och ut ur ljustet klev en väldig gestalt.

– Kung Bore! viskade Lova.

Hon var tvungen att säga det, för blott en tanke hade varit för lite för den majestätiska vinterkonungen. Han bar en kappa, vit som snö. Den gnistrade som snön gjorde om dagen. På hans

huvud satt en krona som såg ut att vara gjord av istappar och i sin ena hand höll han ett långt vitt spjut.

Han förde upp spjutet över huvudet, svingade det kring landskapet och i detsamma drog molnen in och det började snöa. Snöflingor stora som fars handskar föll över bergen, slätten och sluttningen där Lova stod. En lätt och fin snö som knarrade under fötterna.

Snöalverna hade slutat sjunga. Istället dansade både alver och harar till ljudet av renarnas klockor och björnarnas brummande. Under dansen reste snöalverna en enorm kupol som såg ut att vara gjort av ren is. Inifrån den kunde Lova ana ljus, som om den bestod av flera olika rum, kanske till och med salar. Hur stor den egentligen var gick inte riktigt att säga. En efter en gick alverna in i iskupolen. Djuren följde efter och det blev åter tyst på slätten.

Men kung Bore stod kvar och han var inte färdig. När ett tjockt snötäcke hade lagt sig svepte han åter med spjutet, den här gången mot himlen. Där tändes norrskenet som dansade fram likt stora vågor. Det var det mest fantastiska norrsken som Lova någonsin sett, både grönt och lila och rött på en gång.

– Och det här, sa kungen med dånande röst, är till dig, Lova, för att du älskar vintern!

Lova blev alldeles förskräckt. Kung Bore måste ha upptäckt henne. Men så sprakade hela himlen till av en rosa. När hon såg mot kungen igen var han borta.

– Tack, mumlade Lova. Tack för den vackra vintern!